

Co-funded by
the European Union

Video snimanje

Pravila na setu

Vladimir Maksimović

Fakultet tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Electrical Engineering

University of Pristina
Kosovska Mitrovica

IDEJA

- Svaki film započinje idejom, koja se često može svesti na jednostavnu, ali snažnu misao. Ta ideja postavlja temelj za priču koju će film razvijati, istraživati i preneti publici.
- Na primer:
 - Kako bi izgledao svet bez gravitacije? (*Gravitacija*)
 - Šta bi se desilo kada bi snovi mogli biti manipulativni? (*Inception*)
 - Kako izgleda svakodnevni život osobe s autizmom? (*Rain Man*)
 - Šta znači odrastati u ratnom okruženju? (*Život je lep*)

Kako nastaje film?

- Ideja
- Sinopsis
- Scenariio
- Plan snimanja
- Knjiga snimanja

Pocetak svake produkcije

- Ideja je prvi korak ka realizaciji filma.
- Film nastaje kroz cetiri faze: ideja, scenario, snimanje, montaža.
- Ideja suzava mogucnosti izbora i usmerava film ka finalnom izgledu.
- Prvi korak: odabir **teme filma**, tj. osnovne ideje.
 - Primer: ljubavni trougao, katastrofa, zivot deteta posle razvoda, svakodnevnica u opasnom okruzenju...

Od ideje ka realizaciji

- Tema vodi ka sinopsisu i zatim ka pisanju scenarija.
- Scenario konkretizuje ideju: razrada likova, odnosa, mesta radnje i dijaloga.
- Plan snimanja se pravi na osnovu scenarija: raspored scena, likovi, lokacije, svetlo, kamera.
- Montaža daje filmu ritam i atmosferu: izbor kadrova, trajanje, redosled, muzika i efekti.
- Publika ima poslednju rec: ona "montira" film u svom iskustvu.

Sukob kao jezgro svake price

- Bez sukoba nema filma.
- Bez problema - nema napetosti, nema drame, nema interesovanja.
- Sukob može biti:
 - Čovek vs. priroda (katastrofe)
 - Čovek vs. društvo (vlast, zakon)
 - Čovek vs. čovek (porodica, partneri)
 - Čovek vs. sebe (unutrasnji konflikt)

Sukob u razlicitim vrstama filma

- Sukob nije nasilje, on postoji i u nasilnim i u nenasilnim formama:
 - Komedija: zamena identiteta, nesporazumi
 - Drama: razvod, siromastvo, diskriminacija
 - Dokumentarac: surova realnost (primer: "Duhovi Cité Soleil")
 - Nigrana forma: televizijska vest, dva pogleda na isti problem
- Promotivni filmovi koriste kontrast (npr. prirodno vs. urbano) kao suptilan sukob

Odabir žanra

- žanr određuje kako će se ideja dalje razvijati i kojoj publici će se obratiti.

- Pitanja koja postavljamo:

- Kako ću ispričati svoju ideju?
- Za koga radim film?
- Koji je stil najprikladniji?

- Ciljana publika će definisati žanr:

Žanrovi: drama, komedija, dokumentarni film, horor, porodični film...

Mladja publika: komedije i akcioni filmovi.

Starija publika: dokumentarci, drame, horori.

Sinopsis

- **Sinopsis** je kratak pisani prikaz osnovne radnje filma - **presek priče**, bez dijaloga i bez režijskih detalja. Njegova svrha je da sažeto predstavi **šta se dešava u filmu**, ko su glavni likovi, koji je **osnovni sukob**, u kom **okruženju** se sve dešava i kakav je **ton priče**.
- **Ključne osobine sinopsisa:**
 - **Piše se u trećem licu, u sadašnjem vremenu**
 - **Dužina:**
 - Kratak film: do 1 stranice
 - Dugometražni film: 2–4 stranice
 - Dokumentarni film: 4–6 stranica
 - **Sadržaj:**
 - Glavni likovi i njihovi ciljevi
 - Osnovni sukob i prepreke
 - Tok radnje (uvod, zaplet, vrhunac, kraj)
 - Ton (komičan, ozbiljan, napet...)
 - Okruženje i vremenski okvir
- **Primer:**
 - *Ana, mlada novinarka iz Beograda, otkriva da je njen brat nestao pod sumnjivim okolnostima u malom planinskom selu. U potrazi za istinom, suočava se s lokalnim mitovima, zatvorenim zajednicama i vlastitom prošlošću. Kako se misterija produbljuje, Ana otkriva tajnu koja menja njen pogled na svet.*

Šta je scenario?

- Scenario je čvrsto strukturiran tekst koji nastaje iz ideje i sinopsisa.
- Sadrži scene, dijaloge, likove, radnju i lokacije.
- Neophodan za igrani film, reklamne i promotivne sadržaje.
- Dokumentarni filmovi koriste prošireni sinopsis umesto scenarija.
- Televizijske forme imaju scenario ili često sinopsis

Struktura drame

- Potekla iz antičke Grčke - Aristotelova struktura od 5 činova:
 - Uvod (ekspozicija), zaplet, vrhunac (kulminacija), preokret, rasplet
- Savremeni model: 3 čina:
 - Čin I – uvod
 - Čin II – razrada i sukob
 - Čin III – rasplet

Ova struktura je primenjiva na sve filmske žanrove

Struktura scenarija

- Scena = osnovna jedinica scenarija.
- Scena je jedinstvo mesta, vremena i radnje.
- Radnje koje se odvijaju paralelno, upisane su u odvojene scene, kao i radnja koja se odvija u istom prostoru ali nekoliko sati ili dana kasnije
- Tipični igrani film ima oko 100 scena, na 90 do 100 stranica.
- Scenario se deli u osmine pa se scena koja je napisana na stranici i po piše kao “1 i 4/8”.

Forma pisanja

- Font: Courier 12 pt (monospace - lak za brojanje).
- Oznake scene:** redni broj + INT/EXT + lokacija + DOBA DANA.
- Lokacija se označava precizno (npr. KUHINJA, AUTO, PARK).
- Doba dana: DAN/NOĆ (ili SUMRAK, ZORA za posebne efekte zbog zlatnog sata).

28. INT. MARIJIN STAN, DNEVNI BORAVAK – DAN

Opis scene i likova

- Imena likova velikim slovima pri prvom pojavljivanju.

MARIJA (32 godine, visoka, vitka crnka) čita knjigu. U sobu ulazi PETAR noseći dvije šalice čaja u ruci.

- Opisi kratki, bez viška detalja.
- Fokus na ponašanju i atmosferi - ne na nameštaju.

Tjedan dana kasnije. MARIJA sjedi u fotelji u velikom praznom dnevnom boravku. Odjevena u laganu ljetnu haljinu čita knjigu. U sobu ulazi PETAR noseći dvije šalice čaja u ruci.

Dijalog u scenariju

- Dijalog mora biti:
 - Jezgrovit
 - Karakterističan za lik
 - Realističan
- Dijalog se ne komentariše, ne opisuje emocije - to je uloga glumca i režije.

PETAR

Neću stići po malu u vrtić.

Sjeda u fotelju. Marija šuti.

PETAR (nastavlja)

Imam gužvu na poslu danas, morat ću ostati duže u uredu.

MARIJA i dalje šuti. Drži knjigu ispred sebe, ali je ne čita.

PETAR (nastavlja)

Nemoj me čekati na ručku.

MARIJA ga pogleda. PETAR ustaje i izlazi iz sobe. Na stolu su ostale dvije netaknute šalice čaja.

Dijalog u scenariju

- Kroz dijalog smo saznali da par ima dete, da odnosi između njih nisu najbolji, do mere da trenutno ne razgovaraju.
- Scena ne sadrži opise kadrova, osim ako scenarista ne oseća da treba nešto posebno naglasiti.
- Primer, kraj scene može biti i ovakav:

MARIJA ga pogleda. Smireno i bez riječi skida vjenčani prsten s ruke i stavlja ga u PETROVU šalicu čaja. Zatim ponovno uzima knjigu i nastavlja čitati.

Dijalog u scenariju

- Scenarista postavlja odnose među likovima, radnju, lokaciju i dijalog, prepustivši reditelju i ostalim autorima da osmisle kako će snimiti tu scenu, a glumcima kako će je odglumiti.
- Sudeći po broju scene, reč je o prvoj četvrtini celovečernjeg igranog filma, dakle, o zapletu.
- Scena je dugačka samo 4/8 (pola) stranice, no potencijalno ključna za daljnji razvoj likova i filma.
- U holivudskoj tročinskoj strukturi, ovo je prvi trenutak koji pokreće radnju i uvodi gledaoca u drugi čin. To je jedan od dramatičnijih trenutaka u priči.

28. INT. MARIJIN STAN, DNEVNI BORAVAK – DAN

Tjedan dana kasnije. MARIJA (32 godine, visoka, vitka crnka) sjedi u fotelji u velikom praznom dnevnom boravku. Odjevena u laganu ljetnu haljinu čita knjigu. U sobu ulazi PETAR noseći dvije šalice čaja u ruci.

PETAR

Neću stići po malu u vrtić.

Sjeda u fotelju. Marija šuti.

PETAR (nastavlja)

Imam gužvu na poslu danas, morat ću ostati duže u uredu.

MARIJA i dalje šuti. Drži knjigu ispred sebe, ali je ne čita.

PETAR (nastavlja)

Nemoj me čekati na ručku.

MARIJA ga pogleda. Smireno i bez riječi skida vjenčani prsten s ruke i stavlja ga u PETROVU šalicu čaja. Zatim ponovno uzima knjigu i nastavlja čitati.

Verzije scenarija - „druga ruka“

- Scenario se menja više puta:
 - Skraćivanje, produžavanje, zamena, brisanje scena.
 - Prilagođavanje glumcima, produkciji.
- Koristi se kolor-kodiranje (svaka verzija druga boja).
- Scenario je gotov tek kad je predat reditelju na pripremu za snimanje??
- Dopuštene izmene i tokom priprema za snimanje!

Preprodukcija

- Preprodukcija je faza planiranja i pripreme pre snimanja.
- Obuhvata organizaciju cele filmske ekipe, lokacija, opreme, planova i termina.
- Scenario je osnova za preprodukciju: iz njega se izvlače informacije za sve druge planove.
- Proces je paralelan i međuzavistan - plan snimanja utiče na izbor glumaca, ekipa na raspored scena itd.

Plan snimanja i lokacije

- Osnova za snimanje zove se **plan snimanja**.
- Reč je o velikom, vrlo detaljnom dokumentu u kojem su svi detalji iz scenarija razloženi po raznim kriterijima koji omogućuju preglednost i lakšu organizaciju.
- Plan snimanja radi se po scenama, scene se grupišu po lokacijama, ne redosledom iz scenarija (radi efikasnosti).
- Lokacije se biraju prema: dostupnosti, vizuelnim zahtevima, mogućnosti osvetljenja i tišine.
- Dobra lokacija omogućava snimanje više scena bez potrebe za seljenjem ekipe.

Organizacija prema lokacijama i terminima

- Snimanje se organizuje prema dostupnosti glumaca i ekipa (slobodni/zauzeti termini).
- Plan uključuje sve dnevne obaveze ekipe, transport, osvetljenje i tehniku.
- Preporučuje se pravljenje tabele ili zidnog plana - vizuelna organizacija snimanja po danima.
- Dobra lokacija ima dovoljno visoke delove da se može kvalitetno osvetliti iz svih uglova. Tiha je i ima dobru zvučnu izolaciju koja štiti set od spoljnih izvora buke. Lokacija mora imati dovoljno prostora za kretanje i smeštaj ekipe i opreme.
- Računajte da za ekipu i opremu na samom setu treba još barem toliko prostora koliko je određeno za kadar, ne računajući garderobu, prostor za šminku i prostor za prehranu

Razrada scenarija i pregledni plan

- Svaka scena se detaljno analizira: glumci, scenografija, kostimi, šminka, svetlo, rekvizita.
- Plan se pravi tako da se sve potrebne komponente unesu za svaku scenu (glumci, scenografski elementi, rekvizita, detalji kostima, automobili, specijalni efekti, oružje, maska, statisti, kaskaderi, posebni zahtevi..).
- Pravi se pregledni plan na papiru u boji - lak za razumevanje celokupne dinamike snimanja.
 - Scene koje se snimaju na istoj lokaciji imaju istu boju
 - Papirići su veličine petine A4 i prikačeni su na zid, po danima snimanja s leva na desno te po redosledu snimanja unutar dana od vrha do dna

Primer

Day Int. - White
Day Ext. - Yellow
Night Int. - Blue
Night Ext. - Green

SCRIPT BREAKDOWN SHEET

DATE: _____
INT. / EXT. _____
DAY / NIGHT _____

PRODUCTION NO.	PRODUCTION TITLE	BREAKDOWN PAGE NO.
SCENE NO.	SCENE NAME	SCRIPT PAGE NO.
DESCRIPTION		PAGE COUNT

CAST (red)	STUNTS (orange)	EXTRAS / ATMOSPHERE (green)
	EXTRA / SILENT BITS (yellow)	
SPECIAL EFFECTS (blue)	PROPS (purple)	VEHICLES / ANIMALS (pink)
WARDROBE (circle)	MAKEUP / HAIR (*asterisk)	SOUND FX / MUSIC (brown)
SPECIAL EQUIPMENT (box)	PRODUCTION NOTES (underline)	

		DAY 3	
		BLUE Rev.	25/06/2012 85.
140	"World on Fire" CONTINUED: (2)		140
	The other kids look around. He's not there.	30 children on bus, 1 Bus driver, cast 3 children cast included	
141	EXT. RECREATION PARK - DAY		141
	Katie steps back off the bus.	30 Children on bus, 1 Bus driver	
1 day call costumer	Dylan!	Dust and debris on Katie and Dylan only	
	It's getting darker. A GUST OF WIND now rocks the entire area, whipping the grounds... bending branches...		
		CUT TO:	
142	EXT. TOWN OF MAPLE GROVE - DAY		142
3 day calls	That GAIL FORCE WIND is even stronger here, blowing through the town, knocking people off their feet. The Local Reporter tries to gather herself. Lifts the camera --	25 Bg in scene	
	15 Stunt players in this scene, 4 costumes changes plus dbls, need to look like different people, will be shot montage		
143	CAMERA POV		143
	turning, spinning. Finally lands on GIANT WALL OF ASH as it barrels down on her, instantly COVERING FRAME.	Heavy wall of dust, cast is not in VFX shot	
144	THE ASH WALL		144
	crushes everything in its path. Within seconds the entire town and all those people are swallowed whole.	VFX shot, will remove background before dust cloud	
		CUT TO:	
145	INT. MATTHEW'S TRUCK - MOVING - DAY	Emily in scene, pre ash	145
1 day call? see on day	Matthew has the truck going as fast as it will carry them. Suddenly, in front of them --		
146	A GEYSER	2x driving dbls for this sequence. May need day call, listed to be shot in another location when we are moving on.	146
	erupts from the ground. The truck swerves, missing it.		
147	INT. MATTHEW'S TRUCK - MOVING - DAY		147
	He regains control. His phone RINGS. Emily answers, putting it on speaker...		
		Pre ash	(CONTINUED)

Type	Color	Description
Cast	Red	All talent with spoken lines of dialogue.
Extra Silent	Yellow	Individual Extras that are silent but separate from a group.
Extra Atmosphere	Green	Extras that are part of a group, also known as BG Background.
Stunts	Orange	All possible stunts.
Special FX	Blue	Any practical effect that occur on set.
Sound FX & Music	Brown	All practical sound effects that will be added in post but that actors need to react to in real time. Includes any music playing live on set.
Vehicles & Animals	Pink	All Picture Vehicles / animals listed in script.
Props	Purple	Any props handled by actors or referred to in the script or description.
Wardrobe	Circle	All referenced wardrobe that appear in the script related to action, all needed wardrobe doubles b/c actor gets wet, dirty or bloody.
Make-up & Hair	Asterisk	All referenced make-up special effects. Scars, Blood, Bruises, Prosthetics, Aging.
Special Equipment	Box Around	Equipment specifically needed to get a shot.
Production Notes	Underline	Any notes production notes needs to be aware of, could be related to scheduling, meals, prep time, etc.

Procena vremena

- Profesionalna ekipa snima 90 min filma za 30-40 dana.
- Planira se 1-2 minuta finalnog filma dnevno, u proseku.
- Računa se da je jedna stranica scenarija ekvivalent jednoj minuti filma, stoga je standard za evropski film s manjim budžetom (2-3 miliona eura) snimiti od dve do četiri stranice scenarija na dan, dok skupi blockbusteri (od 50 miliona eura naviše) imaju prosek od jedne stranice na dan.
- Plan snimanja treba predvideti dodatne dane za ponovna snimanja ili loše vremenske uslove.
- Raspored se pravi tako da ne prelazi ukupni broj dana snimanja.

Procena opreme i troškova

- Reditelj sa svojim saradnicima razgovara o izgledu scene i kostima, vizualnoj atmosferi filma koju usklađuje sa svim autorima.
- Scenograf i kostimograf po tim uputama biraju lokacije i kostime, direktor fotografije odlučuje o tipu rasvete, načinu na koji će snimati, potrebnim elementima (objektivi, kran, far...).
- Sve u dogovoru s producentom koji osigurava novac za kupovinu ili najam opreme
- Važno: svaki film ima trošak - čak i studentski projekti traže osnovnu logistiku.

Okupljanje filmske ekipe

- Reditelj okuplja umetničku i tehničku ekipu.
- Uključeni su: direktor fotografije, scenograf, kostimograf, montažer, producent...
- Glumci se biraju na osnovu likova iz scenarija i dostupnosti.
- Film zahteva saradnju mnogih profesija: električari, šminkeri, frizeri, ekonomisti, kuvari, scenografi...

Deo dnevnog plana

SCENE 1

5/8 pages • Est Time: 2h 0m

SCENE
1

INT. STUART'S CAR - NIGHT

A worn-out, '93 CAMRY. Weathered interior. Burger wrappers. A pil...

PAGES: 5/8 pgs

START TIME: 10:45am • EST TIME: 2h 0m • PREP TIME: 1h 0m • SHOOT TIME: 1h 0m

SCENE NOTES

STUART'S CAR

- Any old sedan
- Poor condition
- Rusty

CAST MEMBERS (2)

- 2 CLAIRE
1 STUART

EXTRAS (1)

Students (20)

PROPS (5)

Backpack
Notebook (2)
Guitar
Cell Phone
Claire's Photo

SET DRESSING (4)

Pillow
Blanket
Weathered Interior
Smudge

COSTUMES (2)

School Uniform
Back Pocket

VEHICLES (1)

'93 Camry

SCENE SETTINGS (1)

STUART'S CAR

SCENE 2

1 3/8 pages • Est Time: 4h 0m

SCENE
2

EXT. NEIGHBORHOOD - DAY

Stuart hops out of his car in a hurry.

PAGES: 1 3/8 pgs

SHOOT LOCATION: Encino Neighborhood • Encino Hills Drive • [Encino Hills Dr, Los Angeles, CA 91436, USA](#)

START TIME: 8:00am • EST TIME: 4h 0m • PREP TIME: 1h 0m • SHOOT TIME: 1h 0m

CAST MEMBERS (1)

1 STUART

COSTUMES (2)

School Uniform
Claire's Beanie

SCENE SETTINGS (1)

NEIGHBORHOOD

PROPS (4)

Pencil
Guitar
Notebook
Cell Phone

VEHICLES (2)

'93 Camry
93 Camry

SPECIAL EQUIPMENT (1)

ARRI 4K HMI Kit

SCENE 3

6/8 pages • Est Time: 3h 0m

SCENE
3

INT. STUART'S CAR - DUSK

Stuart drives, grinning. He glances excitedly at Claire.

PAGES: 6/8 pgs

SHOOT LOCATION: Encino Neighborhood • Encino Hills Drive • [Encino Hills Dr, Los Angeles, CA 91436, USA](#)

START TIME: 9:30am • EST TIME: 3h 0m • PREP TIME: 1h 0m • SHOOT TIME: 1h 0m

SCENE NOTES

Need extra time to setup car rig. Check with David to see if he can provide for a discount

CAST MEMBERS (2)

- 1 STUART
2 CLAIRE

SET DRESSING (1)

Claire's Photo

SCENE SETTINGS (1)

STUART'S CAR

COSTUMES (1)

School Uniform

SPECIAL EQUIPMENT (1)

Car Rig

PROPS (1)

Radio

VEHICLES (1)

'93 Camry

Ekipa

- Uspešno snimanje filma zahteva saradnju više različitih stručnjaka.
- Ekipe se razlikuju po veličini, kompleksnosti produkcije i tipu sadržaja.
- Četiri osnovna tipa filmske ekipe: **najmanja, mala, srednja i velika.**
- Organizacija mora biti efikasna i jasno strukturirana.
- U ovaj popis, nisu uključeni svi oni koji su radili na filmu pre snimanja (u fazi osmišljavanja, istraživanja, pisanja scenarija i pripreme) te nakon snimanja (u montaži, postprodukciji slike i zvuka, distribuciji, odnosima s javnošću...).

Najmanja i mala ekipa

- **Najmanja ekipa:** reditelj/novinar + snimatelj - pogodna za TV vesti, reportaže i jednostavne promo videoe.
- **Mala ekipa:** proširena za ton, osvetljenje, produkciju - pogodna za dokumentarce i intervjue.
- Moguće višestruko snimanje u istom danu, uz manji broj glumaca.

Srednja i velika ekipa

- **Srednja ekipa:** dodaje pomoćnu režiju, kostim, šminku, scenografiju, asistente i statiste.
- **Velika ekipa:** dodatne osobe za koreografiju, životinje, oružje, transport, specijalne efekte.
- Zahteva veću logistiku, budžet i koordinaciju.

Ključni članovi - Tehnička osnova produkcije

- Reditelj:** Kreativni lider projekta. Donosi odluke o tome *šta* i *kako* se snima - bira lokacije, određuje kadrove, pokrete kamere, atmosferu, ritam scene i režira glumce.
- Snimatelj/DOP (direktor fotografije):** Tehnički interpretira viziju reditelja kroz kadriranje, kompoziciju, fokus, pokrete kamere, kao i izbor i postavku rasvete i filtracije svetla.
- Majstor tona:** Odgovoran za snimanje kvalitetnog dijaloga i ambijentalnih zvukova. Radi sa mikrofonomima, snima na terenu (boom, lavalier), nadgleda čistoću i nivoe tona.
- Majstor svetla (gaffer):** Rukovodi celokupnim osvetljenjem. Postavlja reflektore, upravlja kablovima, vodi računa o sigurnosti na setu i energetskej efikasnosti osvetljenja.

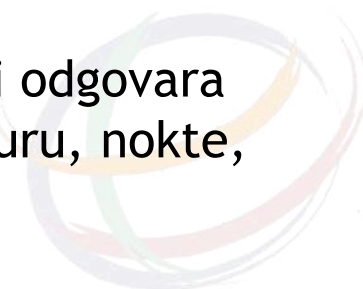
Ključni članovi - Produkcija i organizacija

Producent: Centralna organizaciona figura koja upravlja svim aspektima produkcije. Odgovoran je za, finansije, budžet, raspored snimanja, dozvole, ugovore, osiguranje tehničkih i ljudskih resursakao i za rešavanje problema tokom snimanja. Koordiniše sve sektore da bi se snimanje odvijalo po planu.

•**Scenograf:** Vizuelno oblikuje prostor filma. Priprema nacрте, koordinira timom za izgradnju i dekoraciju, bira i nabavlja nameštaj i objekte. Usklađuje scenografiju sa stilom filma i zahtevima reditelja, vodi računa o kontinuitetu u scenama koje se snimaju na više lokacija.

•**Kostimograf:** Određuje šta će likovi nositi, u skladu sa scenarijem, žanrom i periodom u kom se radnja odvija. Brine o kontinuitetu kostima kroz različite scene, priprema rezervnu garderobu i organizuje tim za presvlačenje i održavanje kostima na snimanju.

•**Masker/frizer:** Zadužen za izgled lica i frizure glumaca. Radi na postizanju izgleda koji odgovara karakteru i situaciji u filmu (npr. starost, rana, znoj, glamur...). Uključuje šminku, frizuru, nokte, kao i specijalne efekte (protetska šminka, ožiljci, krv itd.).

Ključni članovi - Asistencija i podrška

- Asistent režije:** Operativni koordinator snimanja. Vodi dnevni raspored snimanja, nadgleda prisutnost glumaca i ekipe, organizuje probe, daje znakove za početak i kraj snimanja i osigurava da sve ide po planu na setu. Najčešće komunicira direktno sa svim sektorima.
- Asistent produkcije:** Podržava organizaciju tokom snimanja - donosi opremu, vodi evidenciju, priprema prostor i nadgleda raspored po zadacima. Učestvuje u rešavanju manjih problema tokom dana.
- Script supervisor:** Vodi precizne beleške tokom snimanja - beleži redosled scena, dužinu kadrova, rečenice koje su izgovorene, pozicije glumaca i predmeta. Brine o kontinuitetu u scenskim elementima i pomaže montaži da lakše organizuje materijal.

Ključni članovi - Asistencija i podrška

- **Asistent kamere (1st AC, 2nd AC, focus puller):** Pomaže snimatelju u postizanju precizne kompozicije i oštine. Staje na mesto glumca prilikom probe, postavlja oznake za fokus, meri udaljenost glumaca, rukuje klapom i označava medije. Pomaže skripteru u evidenciji snimljenog materijala, prenosi snimke na diskove ili server.
- **Asistent videa (video assist):** Postavlja i pozicionira monitor koji koristi reditelj, snimatelj i script supervisor. Osigurava da slika bude čista i vidljiva, da monitor ne ometa set i da je zaštićen od direktnog svetla. Često snima komprimovanu verziju kadra za proveru kontinuiteta i pregled prethodnih scena.
- **Operator kamere:** Direktno upravlja kamerom prema uputstvima snimatelja. Odgovoran za kadriranje, pokrete kamere, oštrinu i sve tehničke aspekte snimka. Mora imati osećaj za ritam scene i preciznu tehničku izvedbu.

Prošireni članovi ekipe

- **Majstor scene (key grip):** pokreti kamere, stabilizatori.
- **Mikroman:** postavljanje mikrofona, boom.
- **Snimač tona:** pomoć majstoru tona, snimanje dodatnih zvukova.
- **Rekviziter:** nabavka i upravljanje predmetima na sceni.
- **Koreograf:** pokreti, ples, borbe.
- **Location manager:** izbor i upravljanje lokacijama.
- **Kuvar (catering):** ishrana ekipe na setu - važno za dinamiku i energiju tima.
- **Casting director:** izbor glumaca, uvid u profile i karakteristike likova.

Dodatni članovi - Tehnika i administracija

- Računovođa: budžet, plaćanja, izvodi.
- Garderober: vodi računa o kostimima.
- Fotograf: dokumentacija procesa.
- Električar: vodi računa o električnoj energiji.
- Scenski radnik (grip/dolly grip): pomaže majstoru scene ako kadar zahtijeva komplicirani pokret kamere.

Ekipe izvan seta

Scenarista: Autor filmske priče. Finalizuje ideju, piše i doraduje scenarij u saradnji sa rediteljem i produkcijom. Njegov rad je osnova za sve faze produkcije.

- **Istraživač:** dokumentacija, autentičnost, statistike.
- **Montažer:** sklapanje snimljenog materijala.
- **Kompozitor:** muzika, atmosfera, sinhronizacija.

Odnosi s javnošću i društvene mreže

- **PR (public relations):** informisanje javnosti o toku snimanja i objavi gotovog filma.
- Korišćenje društvenih mreža za izgradnju publike još tokom produkcije.
- Postavljanje teaser sadržaja, slika sa seta, najava.

Distribucija filma

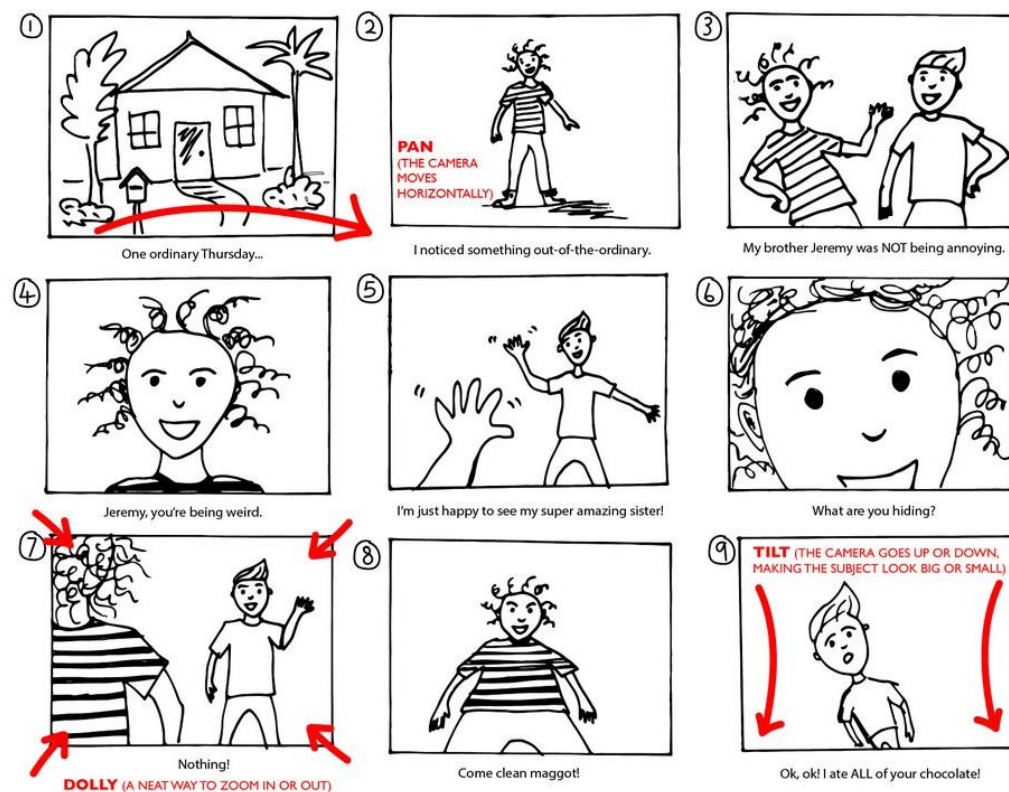
- **Distributer:** omogućava dostupnost filma (YouTube, Vimeo, BluRay, festivali...)
- Objavljivanje podrazumeva **prava i ugovore** - paziti kome i kako se film predaje.
- Pre objave proveriti uslove distribucije i prava korišćenja sadržaja.

Napomena: Svaki film koji se postavi online smatra se distribuiranim - obavezna provera autorskih prava!

Knjiga snimanja i priprema kadrova

- Knjiga snimanja je tehnički plan koji izrađuje reditelj uz pomoć pomoćnika režije.
- Prikazuje kako je scena podeljena na kadrove, sa informacijama o planu, rakursu, pokretima kamere, glumcima, dijalozima i napomenama.
- Često uključuje storyboard - niz ilustracija koji prikazuje vizuelni tok snimanja.
- Detaljna knjiga snimanja olakšava pripremu scenografa, kostimografa i snimatelja.

KNJIGA SNIMANJA

[illegible]

Scena:	Opis scene:
Kadar:	Radnja Dijalog Efeki
Kadar:	Radnja Dijalog Efeki
Kadar:	Radnja Dijalog Efeki
Kadar:	Radnja Dijalog Efeki

Dozvole za snimanje

- Dozvole su ključne za pravnu i logističku sigurnost produkcije.
- Vrste dozvola:
 - **Javne površine:** trgovi, ulice – traže se od lokalne uprave.
 - **Druge površine:** tržni centri, železnice, škole – vlasnici prostora daju dozvolu.
 - **Interijeri:** privatne i javne zgrade – traži se saglasnost i ponekad ugovor.
 - **Privremeno zatvaranje saobraćaja:** u saradnji sa policijom.
 - **Snimanje osoba:** pisana saglasnost za lice, lik, glas.
 - **Radio frekvencije:** walkie-talkie komunikacija – mora biti proverena i dozvoljena.

Hijerarhija seta

- Filmska ekipa može biti različitih veličina - od 2 do 200+ osoba.
- Ključna je precizna struktura i jasno definisane uloge.
- Važno je da se ne pretpostavlja ko će šta uraditi - svako zna svoj zadatak.
- Set se često poredi s vojnom organizacijom: nije mesto za demokratsko odlučivanje.

Uloge na setu i odgovornosti

Producent i reditelj su na vrhu hijerarhije, reditelj vodi kreativni deo, producent organizacioni.

- Pomoćnik režije je glavni operativac na terenu.

Koordinira realizaciju plana i reaguje na nepredviđene situacije.

- Reditelj donosi kreativne odluke i daje poslednju reč o kadru i glumi.
- Plan snimanja se priprema dan unapred i daje šefovima sektora.
- Ako se plan menja u hodu, mora se jasno komunicirati kroz strukturu.

Rad na setu - 4 faze

1.Priprema kadra

2.Proba kadra

3.Snimanje kadra

4.Odmor ekipe

- Svaki deo seta zna šta i kad treba da radi.
- Reditelj i pomoćnik režije upravljaju dinamikom dana.

Snimanje kadra

- Kad se da komanda "Tišina, snimamo!" - sve staje.
- Klapom se označava početak kadra:
 - Broj scene
 - Broj kadra (shot)
 - Broj ponavljanja (take)
- Reditelj daje komandu: "Akcija!", a zatim "Stop!"
- Ton se može snimati direktno ili odvojeno - tada je klapa ključna za sinhronizaciju.
- Često se snimaju dva uspešna kadra!

Pravila ponašanja na setu

- Poštuj hijerarhiju i zadatke drugih sektora.
- Ne pomaži drugima osim ako te neko eksplicitno ne zamoli.
- Ne viči, ne koristi mobilni telefon, ne ometaj rad ekipe.
- Svaki član tima doprinosi disciplini i efikasnosti.
- Dobri odnosi znače više posla u budućnosti.

Komunikacija i ponašanje

- Komunicira se tiho ili radio-stanicama.
- Sedenje na setu: samo kad je dozvoljeno i na pravim mestima.
- Gledanje u monitor: rezervisano za reditelja i DOP-a.
- Kamera: ne staje se ispred objektiva, ne traži

Obuća, odeća i sigurnost

- Dolazak na set u radnoj odeći, bez ličnog nakita ili glamura.
- Odeća treba da bude udobna i neutralna.
- Obavezna je obuća zatvorenog tipa i zaštitna jakna u hladnim uslovima.
- Sigurnost je prioritet: poštuj pravila, nosi adekvatnu obuću.

- Očisti objektivne
- Proveri baterije! Ako imas dovoljno, ponesi jos!
- Obeležiti, pripremidi kartice
- Pripremi klapnu
- Proveriti kablove
- Stativi, stabilizatori?
- Lista opreme

SPECIAL NOTES:

Production Title		Camera Rental Company	
SPREADER			
☐	☐	Runners slide smoothly and lock in all positions.	
☐	☐	Tripod points fit into spreader receptacles.	
TRIPODS – BABY & STANDARD			
☐	☐	Legs slide smoothly and lock in all positions.	
☐	☐	Top casting accommodates the head base (flat or bowl).	
☐	☐	Wooden legs are free from cracks and splinters.	
HIGH HAT OR LOW HAT			
☐	☐	Mounted on smooth flat piece of wood or other suitable material.	
☐	☐	Top casting accommodates the head base (flat or bowl).	
FLUID HEAD			
☐	☐	Base fits top casting of tripod and locks securely (Mitchell flat base or bowl shape).	
☐	☐	Camera lock down screw fits into camera body, adapter plate or sliding base plate.	
☐	☐	Pan and tilt movement is smooth at all tension settings.	
☐	☐	Tension adjustments for pan or tilt engage and do not slip.	
☐	☐	Pan and tilt locks securely at all settings.	
☐	☐	Eyepiece leveler attaches to head securely.	
☐	☐	Head contains a mounting bracket for the front box.	
DUTCH HEAD			
☐	☐	Easily mounted to main fluid head.	
☐	☐	Tilt movement is smooth at all tension settings.	
☐	☐	Tension adjustments for tilt engage securely and do not slip.	
☐	☐	Tilt locks securely at all settings.	
GEAR HEAD			
☐	☐	Base fits tripod top casting and locks securely. (All gear heads should have a Mitchell flat base).	
☐	☐	Camera lock down screw fits into camera body, adapter plate or sliding base plate.	
☐	☐	Pan and tilt movement is smooth at all speed settings. Pan and tilt locks securely at all settings.	
☐	☐	Gears shift smoothly.	
☐	☐	Tilt plate operates smoothly and locks securely in all positions.	
☐	☐	(Only on gear heads with built in tilt plate.)	
☐	☐	Eyepiece leveler attaches to head securely.	
☐	☐	Head contains a mounting bracket for the front box.	
SLIDING BASE PLATE			
☐	☐	Mounts securely onto head and adapter plate mounts securely onto camera.	
☐	☐	Slides smoothly and locks in all positions.	

MENTAL CHECKLIST

FOR SHOOTING VIDEO

General

- ☐ Are cards formatted?
- ☐ Is everything fully charged?
- ☐ Are lenses and sensors clean?

Camera Settings

- ☐ White Balanced?
- ☐ Resolution and Frame Rate?
- ☐ Shutter Speed?
- ☐ Camera Leveled?
- ☐ In Focus?

The Shot

- ☐ Lighting?
- ☐ Composition?
- ☐ Audio? Mic'ed correctly?

Proveravanje svetla!

1. Priprema opreme

- ☐ Napravljen spisak svih potrebnih rasvetnih tela (fresnel, LED, softbox, reflektori, itd.)
- ☐ Proverena ispravnost svih svetala
- ☐ Rezervne lampe i sijalice spremne
- ☐ Kabli i produžni kablovi testirani i spremni
- ☐ Dimeri i kontroleri funkcionišu ispravno
- ☐ Pripremljeni stalci i nosači (C-stand, boom, itd.)

2. Bezbednost i instalacija

- ☐ Sve svetlosne jedinice ispravno montirane i obezbeđene
- ☐ Svi kablovi osigurani trakom / kanalicama (nema spoticanja)
- ☐ Rasveta ne ugrožava kretanje glumaca i ekipe
- ☐ Vatrodojavni sistem proveren (posebno kod halogenih i HMI lampi)
- ☐ Sve utičnice i konekcije zaštićene od vlage/uslova snimanja

3. Funkcionalna provera svetla

- ☐ Postignuta osnovna svetlosna postavka (key, fill, back)
- ☐ Proverena temperatura boje (kelvini usklađeni između izvora)
- ☐ Balans između svetlosti i senke odgovara režiji/DP-u
- ☐ Postavljena difuzija gde je potrebno (soft light efekat)
- ☐ Upotrebljeni gelovi za korekciju boje ako je potrebno
- ☐ Testirani efekti (npr. flash, treperenje, promene jačine)

4. Kontrola svetlosnog okruženja

- ☐ Zamračene sve nepotrebne izvore svetlosti (prozori, refleksije)
- ☐ Pozicionirani zastori (flags), kontroleri svetla i reflektori
- ☐ Proverena svetlosna konzistencija između kadrova
- ☐ Dogovorena svetlosna dinamika prema planu snimanja

5. Tokom snimanja

- ☐ Održavana stabilnost i pozicija svih svetala
- ☐ Usklađena svetla sa pokretom kamere i glumaca
- ☐ Ažuriran svetlosni plan kod svake promene scene
- ☐ Beležene sve promene za postprodukciju i continuity

Provera audio opreme!

1. Priprema opreme

- ☐ Glavni mikrofoni pripremljeni (boom/shotgun)
- ☐ Bežični lavalier mikrofoni (ispravni, napunjeni)
- ☐ Backup mikrofoni dostupni
- ☐ Pripremljen audio rekorder (Zoom, Tascam, itd.)
- ☐ Testirane baterije za sve audio uređaje
- ☐ SD kartice/memorija formatirana i prazna
- ☐ Slušalice za monitoring pripremljene

2. Testiranje i instalacija

- ☐ Svi mikrofoni testirani na šum i ispravnost
- ☐ Provereni nivoi signala – izbegnuti kliping
- ☐ Mikrofoni pozicionirani van kadra (boom distance proverena)
- ☐ Lavalier pravilno postavljen (skriven i ne stvara šum sa garderobom)
- ☐ Radio signali stabilni – nema smetnji

4. Bezbednost i backup

- ☐ Redovno čuvanje audio fajlova (backup na lokaciji)
- ☐ Oprema zaštićena od vremenskih uslova
- ☐ Mikrofoni i kablovi osigurani (nema spoticanja)
- ☐ Proverena električna izolacija za eksternu opremu

5. Postprodukcija i metapodaci

- ☐ Svaka audio datoteka označena (scena, kadar, snimak)
- ☐ Beleške tonca o kvalitetu tona
- ☐ Napravljen log fajl za montažera zvuka

Nakon završetka snimanja!

•Arhiviranje materijala:

- Prebacivanje svih fajlova sa memorijskih kartica
- Označavanje dobrih kadrova, brisanje loših
- Organizacija materijala u folderima

•Shot list:

- Beleške tokom dana, upoređivanje sa snimljenim
- Zapisivanje šta je pokriveno, šta nije
- Bolje snimiti duplo nego zaboraviti kadar

•Provera opreme:

- Da li je sve vraćeno, funkcionalno, spremno za sledeći dan
- Punjenje baterija, servisiranje ako je potrebno

•Skladištenje:

- Povratak opreme u magacin, zaključavanje
- Priprema za naredni dan (čitanje rasporeda, priprema garderobe, pakovanje)

Co-funded by
the European Union

Questions & Answers

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them."

Network of centers for regional short study programs in the countries of the Western Balkans

Call: ERASMUS-EDU-2023-CBHE

Project number: 101128813

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Electrical Engineering

University of Pristina
Kosovska Mitrovica

